

Cenâb-ı Hak Kendisinden Büyük Bir Mahlûk Yaratabilir mi?

1- Bu soruda açık bir kasıt ve sinsî bir tuzak vardır:

“Cenâb-ı Hak, kendisinden büyük bir mahlûk yaratabilir mi?” sorusu, saf bir merak ürünü değil; aksine, inancı zehirlemek için hazırlanmış akrep kısıkcı gibi bir demagojidir. Amaç, zihinleri bulandırmak, kalplere şüphe akıtmak ve genç dimağları sarsmaktır. Çünkü ne cevap verirsen ver, kurulan tuzak seni içine çekmeye çalışacaktır:

Eğer “Evet” denilirse —hâşâ— “Demek ki Allah yarattığından güçsüzdür” denilecek. Eğer “Hayır” denilirse —hâşâ— “Demek ki Allah bunu yapamıyor, o hâlde âcizdir” denilecektir.

İki yol da aynı bataklığa çıkar: Allah’a acizlik isnadı! Oysa bu soru, zaten baştan sakattır. Zira: Bu soruyu soranlar, önce Allah’ın bir mahlûk yaratabileceğini kabul ederler. Yani sorunun içinde bile Allah’ın “yaratıcı” olduğu kabul edilmektedir. Ancak ardından, kendi çelişkilerine gözlerini kapatarak, o yaratılmış mahlûkun Allah’tan “daha büyük” olabileceğini iddia ederler. Bu açık bir safsatadır!

Bu kişiler, Allah’ın mahiyetini mahlûkatın mahiyetiyle kıyaslayan feci bir yanılığın kurbanıdır. Unutulmamalıdır ki: **Eser, ustaya benzemez!** Mahluk, Hâlık’a benzemediği gibi, ölçüleriyle de ölçülemez. Allah’ın mahiyeti kutsîdir, sonsuzdur, benzersizdir. O, ne yaratılanlara benzer ne de onlar gibi sınırlıdır.

Bu hakikati fark edemeyenler, ya cehalet bataklığında debelenmektedirler ya da kasıtlı olarak zihinleri saptırmak istemektedirler. **Allah sonsuz kudret sahibidir. Mahlûk ise her yönüyle muhtaç, âciz ve sınırlıdır.** Bu iki varlık boyutunu aynı kefeye koymaya çalışmak, aklın iflasıdır!

2- Allah kendinden büyük bir mahlûk yaratabilir mi?” — Bu soruda zihin bulandırıcı bir cambazlık var:

Mantıkta “imkân” ikiye ayrılır:

□ **İmkân-ı aklî:** Hem olması hem de olmaması aklen mümkün olan şeydir. Meselâ yeni evlenen bir insanın çocuğu olabilir de, olmayabilir de. Akıl bu ihtimalleri kabul eder. Gerçekliği olabilir.

□ **İmkân-ı vehmî:** Hariçte gerçekleşmesi asla mümkün olmayan, sadece hayal ve kuruntudan ibaret bir vehimdir. Meselâ bir taşın hem yukarı hem aşağı aynı anda düşmesi

gibi... Bu bir saçmalıktır. Ne akıl kabul eder ne gerçeklik barındırır.

İşte bu tuzak soru —“Allah kendinden büyük bir mahlûk yaratabilir mi?”— tam da bu ikisini bilinçli olarak birbirine karıştırmaktadır. Akla hitap eden bir soru gibi sunulup, aslında vehme dayalı bir safsata sahneye konmaktadır.

Bu soru, **ilimle değil hayalle, mantıkla değil temenniyle, gerçeğe değil hezeyanla** üretilmiştir. Çünkü ortada **ezelî ve ebedî olan bir Yaratıcı** var; bir de yaratılması farz edilen, Ve o yaratıcıdan yaratılması beklenen, sonradan meydana gelecek, yani mahlûk olacak bir varlık var. Ve sonra bu mahlûkun —hâşâ— Yaratan’dan “daha büyük” olabileceği iddia ediliyor!

Bu, akıl dışı bir saçmalık değil de nedir? Hiçbir ilim, hiçbir mantık, hiçbir düşünce bu hurafeyi ciddiye almaz. Çünkü: **“Bir mahlûkun Allah’tan büyük olması, yalnız aklen imkânsız değil; bizzat varlık âleminde de mutlak surette muhaldir.”** Bu soru, ancak düşünceye perde olan vehimlerin oyunudur. Ciddiye almak değil, ifşa etmek gerekir.

3- “Her şeyin sahibi olan Allah, kendisini aciz bırakacak bir mahlûk var edebilir mi?” Bu sorunun ardında demagoji denen zehirli bir mantık oyunu yatıyor!

Mantıkta “Gerçek olmayan mukaddemelerle yapılan kıyaslara demagoji veya safsata” denilmektedir. Yani dışarıdan mantıklı gibi görünür, ama içi kof, temeli yalandır. İşte bu soru da tam olarak böyle bir safsatadır.

Düşünün ki: Birisi duvara çizilmiş bir insan resmine bakıp şöyle dese: “Bu resim insandır. Her insan konuşur. Öyleyse bu da konuşur!” Siz bu sözü ciddiye alırsınız? Hayır! Çünkü temeli yalandır, kıyası boştur, hükmü saçmadır.

Ama “Allah kendisinden büyük bir mahlûk yaratabilir mi?” sorusu, işte bundan da beter bir demagojidir. Çünkü:

- Henüz ortada olmayan, sadece hayal edilen bir varlık varsayılıyor.
- Bu hayalî varlığın yaratılması Allah’tan bekleniyor —yani yaratıcı Allah, yaratılan mahlûk kabul ediliyor.
- Ardından, Allah’tan yaratması istenen o varlığa, güya Allah’tan daha büyük olma sıfatı isnad ediliyor!

Yani: Allah’tan yaratması isteniyor. Yaratılan varlık ise yine Allah’a rakip yapılmak isteniyor! Bu nasıl bir çelişki, nasıl bir tutarsızlıktır?

Sorunun kendi içinde geçen her şey, aslında **Allah’ın yegâne yaratıcı ve sonsuz kudret sahibi olduğunu** ispat ederken; ardından bu hakikat ters yüz edilip, yaratılan mahlûkun —hâşâ— Hâlık’tan büyük olabileceği iddia ediliyor. Bu artık safsatanın da ötesinde, **akla ve**

hakikate karşı açılmış bir savaş demektir. Bu sorunun içinde kendi reddiyesi gizlidir. Yani kendi kendini çürütmektedir.

4- “Yaratıcı, kendi gücünü aşan bir mahlûk vücuda getirebilir mi?” Bu soru baştan sona çelişki dolu bir saçmalaktır!

Bu tür sorular, ilk bakışta “mantıklı bir kıyas” gibi görünür. Oysa dayandıkları zeminde çatlak değil, uçurumlar vardır. Tıpkı “Sonsuzdan daha büyük bir sayı yazılabilir mi?” sorusu gibi...

Cevap bellidir: **Hayır! Çünkü böyle bir sayı yoktur.** Sonsuzdan büyük bir şey tasavvur etmek, bizzat sonsuz kavramını imha etmektir. İşte bu soru da aynı mantıksızlığa yaslanmaktadır.

Aynı şekilde, bir eserdeki kemâl, o eseri yapan ustanın kemâlinden doğar. Ve bu eserdeki kemâlin, ustasının kemâlini aşması, ondan fazla olması muhaldir. Bir âlimin, telif ettiği bir kitabına kendi ilminden fazla ilim yerleştirmesi yahut bir mimarın kendi maharetini aşan bir eser yapması, güneşin kendi ışığından fazlasını bir damla suya vermesi muhaldir, safsataların en acibidir.

“Cenâb-ı Hak, kendinden büyük bir varlık yaratabilir mi?” sorusu: “Allahü Teâlâ kendi kemâlatından daha fazlasını bir mahlûkuna verebilir mi?” gibi bir saçmalık ifade eder. Bu ancak aklını kapatmış bir zihnin kuruntusudur.

Hem bu soru, Cenâb-ı Hakk’ın sıfatları, filleri adedince muhaller taşır. Bunlardan birkaçını kaydedelim:

Kudret açısından: “Sonsuz kudret sahibi Allah, kendinden daha kudretli bir varlık yaratabilir mi?”

Bu soruyu soran kişi, **sonsuzluk kavramından bihaberdir.** Sonsuz kudretten “daha fazla kudret” olmaz. Çünkü “daha fazla” demek sınırlılık ima eder. Tüm kâinat, galaksiler, yıldızlar, elementler, zerreler, Allah’ın kudretinin sadece birer yansımasıdır. Ve unutma: **Tecelli, kaynağın kendisini geçemez.** Bir aynadaki dağ görüntüsü, dağın büyüklüğünü aşamaz. Bir damlada güneş ışığı olsa da, o damla güneşi barındıramaz!

İrade açısından: “Allah, kendi hükmünü geçersiz kılacak bir varlık yaratabilir mi?”

Bu, sınırsız olanı sınırlıya mahkûm etmektir! Allah’ın iradesi mutlak ve kayıt tanımazdır. Yarattığı her şey, O’nun iradesine tabidir. Mahlûkun, Hâlık’a sınır koyması, **okyanusun damlaya hapsolmesi** gibi bir çelişkidir. Öte yandan, Cenâb-ı Hakk’ın yaratacağı şey, mahlûk olur. Mahlûk ise Hâlık’ın irâdesi altındadır. Bu soru ile Hâlık’ın irâdesi sınırlı, mahlûkun irâdesi ise sınırsız tevehhüm edilmekte, böylece “sınırlı olanın sınırsız olanı sınırlandırması” gibi büyük zıtlığa ve çelişkiye düşülmektedir.

Ezeliyet ve ebediyet açısından: “Allah, kendisinden önce var olan ve sonra da var olacak

bir mahlûk yaratabilir mi?" Bu soru, zaman kavramını bile anlamamış bir zihnin ürünüdür. Allah ezelîdir - yani başlangıcı yoktur. Ebedîdir - yani sonu da yoktur. Bu safsataya göre, Cenâb-ı Hak ezelî ve ebedî olduğu hâlde, -hâşâ-, fânî ve sonradan yaratılan bir mahluk olacak, yaratacağı o mevhum varlık ise, mahlûk olduğu hâlde ezelî ve ebedî olacaktır. Bir şeyin hem sonradan yaratılmış hem de Allah'tan önce var olması, **aklıyla kavga eden bir kafanın kuruntusudur.**

5- Mutlak yaratıcı, kendi üstünde hükmedecek bir varlık yaratabilir mi?" Bu soruda hakikatin zıddına dönüşmesi isteniyor — hem de hiç utanmadan!

Unutulmamalı: İnkılab-ı hakaik muhaldir. Bir hakikat, kendi zıddına dönüşemez. Bir şey, hem var hem yok, hem sonsuz hem sonlu, hem yaratıcı hem yaratılmış **olamaz!**

Meselâ:

- Güneş, güneş olarak kalıp suya dönüşemez.
- İnsan, "insan" mahiyetini koruyarak aslana dönüşemez.
- Bir rakam, hem tek hem çift olamaz.
- Bir şey, hem ezelî hem sonradan yaratılmış olamaz.

İşte bu saçma soru, Allah'a ait **sonsuz ve mutlak hakikatlerin**, kendi **zıtlarına inkılâb etmesini** istiyor.

Yani: "Allah'ın ezelî olan varlığı, fâniliğe dönüşsün..." "Mutlak kudret, acze çarpsın..." "Sonsuz kemâl, noksana dönüşsün..." "İlah, mahlûka boyun eğsin..."

Aklın böylesine sukutu, fikrin böylesine hezimetini ne büyük felâkettir! Bu vehmî soru, Allah'ın yarattığı - yani sonradan meydana gelmiş, sınırlı, âciz, fânî bir mahlûku **Allah'tan büyük** vehmetmeye çalışıyor. Bu ne demek biliyor musun? Ezelî olan Allah **hadis olacak**, yani sonradan meydana gelecek! Hadis olan - yani yaratılmış - o mahlûk ise **ezelî olacak!**

Yani hakikat ters yüz edilsin, zıtlıklar iç içe geçsin isteniyor. Bu, akli bozan bir çelişki değil de nedir? Allah sonsuz kadirdir; mahlûkat ise sonsuz derecede muhtaç ve âcizdir. Allah ezelîdir; mahlûk sonradandır.

Allah vâcibü'l-vücuddur; mahlûk mümkündür, yani varlığı başkasına bağlıdır.

Bu sorunun mantığında ise, her şey yer değiştirmiştir. Sanki yaratıcı yaratılmışa muhtaç; mahlûk da Hâlık'a hükmeder gibi gösterilmek isteniyor. Bu, sadece mantıksızlık değil, **aklın ve imanın cellatlığıdır.**

6- "Allah, kudretinin üstünde bir varlık meydana getirebilir mi?" Bu soruyu soran, varlık mertebelerini bilmeyen bir cahildir!

Bu sorunun cevabı üç temel kavramı bilmeden asla anlaşılabilir:

- **Vâcib** - varlığı zorunlu olan, yani Allah.

□ **Mümkün** – varlığı da yokluğu da mümkün olan, yani mahlûkat.

□ **Mümtenî** – var olması imkânsız, aklen muhal olan şey.

Bu üç mertebe, aklın evrensel haritasıdır. Dördüncü bir yol yoktur! Basit bir örnekle açıklayalım: Bir heykel düşünelim.

□ **Heykelin bir ustası olması zorunludur (vâcibdir).** Çünkü sanat, sanatkârsız olmaz.

□ Usta o heykeli yapar da yapmaz da — bu **mümkündür.**

□ Ama o heykelin ustasından daha bilgili, güçlü ve maharetli olması? **İmkânsızdır!**
Mümtenîdir!

Aynı şekilde bir aynada görülen güneş parıltısı: O ışık güneşten gelir, kaynağı güneştir. Ama o parıltının güneşten daha sıcak, daha büyük, daha etkili olduğunu düşünmek ne kadar saçma olurdu değil mi? İşte mahlûkun Allah'tan büyük olabileceğini düşünmek, aynadaki ışığın güneşi geçmesi kadar gülünçtür!

□ **Allah'ın vücudu vâcibdir.**

Cenâb-ı Hakk'ın vücudu vâcibdir. O'nun vücudu Zât'ındandır. Var olmak için hiçbir sebebe muhtaç değildir. O'nun varlığı mahlûkatın varlığına hiçbir cihetle benzemez. Hiçbir cihetle dengi, eşi ve benzeri yoktur.

□ **Mahlûkun vücudu mümkündür.**

Var da olabilir, yok da. Allah yaratırsa olur, yaratmazsa yokluktadır. Bir harf, kâtibin kaleminden çıkmadan önce varlık ve yokluk arasında bekler. İşte bütün kâinat, Allah'ın kudret kaleminden çıkan o harf gibidir. Kâinat, O'nun yaratmasıyla meydana geldiği gibi, yine O'nun irâdesi, kudreti, terbiye ve takdiri ile varlığını sürdürmektedir. Gerek var olmasında, gerekse devam ve bekasında Allah'a muhtaçtır.

*Mümkinat âleminde, O **Vâcib-ül Vücudu** âciz kılacak bir mahlûkun olması düşünülemez. O'nun ezelî irâdesi ve mutlak kudreti karşısında her şey eşittir. Küçük-büyük farkı yoktur. O kudrete nisbeten bütün galaksilerle bir zerre birbirine denktir. Bir çiçek ile baharın, parça ile bütünün farkı yoktur.*

□ **Mümtenî ise imkânsızdır.**

Aklın, mantığın, varlığın asla kabul etmeyeceği şeydir. Mümkünün “*olmak*”, “*olmamak*” gibi iki ciheti varken, mümtenin tek ciheti vardır; o da olmamaktadır. Yokluk mümtenin daimî vasfıdır. Onun varlığını tasavvur etmek, çelişki ve tezatları doğurur.

Meselâ:

— Bir rakam hem çift hem tek olamaz.

— Bir insan aynı anda hem ayakta hem oturur olamaz.

— Bir şey hem yaratıcı hem yaratılmış olamaz!

— Bir mahlûk, Hâlık'tan büyük olamaz!

Bu soruda yapılan şey ise şu: **Mümtenî olan bir şeyi, mümkün gibi göstermek.** Yani aklen imkânsız bir saçmalığı, sanki mümkünmüş gibi yutturmak! Bu, mantığa karşı yapılmış bir hiledir. Fikre karşı bir pusudur.

Sonuç: Sonsuz olan, sonluya yenilmez. Mutlak olan, muhtaca benzemez. Yaratıcı, mahlûk seviyesine inmez. Mahlûk, Hâlık'ın mertebesine asla çıkamaz. Bu soruyu ortaya atan kişi, vücut mertebelerini değil; yalnızca cehaletini ortaya koymaktadır!

7- “Cenâb-ı Hak, kendisinden büyük bir mahlûk yaratabilir mi?” Soru sahibi büyüklük kavramının cahilidir.

Allah'ın büyüklüğü mahlûkatla kıyas edilmez. Çünkü O, **zatında büyüktür**, başkalarıyla karşılaştırılarak değil. O'nun büyüklüğü, **sayısal değil sıfatsaldır**; izafi değil mutlak, ölçüyle değil mahiyetle ilgilidir.

Mahlûkatın büyüklüğü görecelidir. Bir dağ, bir taştan büyüktür. Bir yıldız, bir kum tanesinden. Ama tüm bu büyüklükler hep başka mahlûklarla karşılaştırılarak anlaşılır. Nispetlidir, sınırlıdır. Ama Allah'ın büyüklüğü...**O, hiçbir büyüklük tasavvuruyla yan yana getirilemez.**

Bu hakikati bir örnekle gözler önüne serelim: Güneşin ışığı, kar tanelerine vurur ve onları parlatır. Ama bu parıltılar, güneşin hakikatine kıyasla **hiçtir**. Kar tanesi, “Ben de parlıyorum, o hâlde güneşe eşitim!” dese, ona güleriz.

Aynı şekilde, mahlûkatta görülen güç, güzellik, kemâl ve ihtişam —hep Allah'ın isimlerinin tecellileridir. Bütün o parıltılar, Allah'ın kudret ve azamet güneşinden yansıyan izlerdir. O hâlde, bu yansımaların kendilerini güneşin yerine koymaları, ne büyük bir gülünçlük, ne ağır bir cehalettir!

Matematikte bile “sonsuz” kavramı vardır. Ve o sonsuz karşısında 1 ile 1 milyar **aynı şeydir**. Çünkü sonsuzla kıyaslanan her şey, **hiçliğe düşer**. Aynen öyle: İnsan akli ne kadar büyük tasavvurlar kursa kursun, Allah'ın büyüklüğü onların da ötesindedir. Bütün beyinler birleşse, yine O'nun büyüklüğünü kuşatamaz.

Bakın: Selimiye Camii muhteşemdir. Ama onun kemâli, Mimar Sinan'ın ruhundaki kemâlin bir yansımasıdır. Yani eser ne kadar büyük olursa olsun, **ustasını geçemez**.

Aynı şekilde: Kâinat, yıldızlar, galaksiler, semalar, atomlar... Hepsi Cenâb-ı Hakk'ın sanat eserleridir. Ve her biri: **“Ben varım çünkü O var!” “Benim güzelliğim, O'nun güzelliğinden yansımadır!”** diye haykırır. Bu eserlerin kendilerini, Hâlık'tan büyük görmesi; düşünülemez O'nun büyüklüğü karşısında her şey zelildir. O hâkimdir, her şey mahkûmdur. O sonsuzdur, her şey fânidir. O'nun zatı ulvidir, mahlûkat ise sadece gölgelerden ibarettir.

Bu soruyu sormak, sadece büyüklük kavramını bilmemek değil, **Yaratıcıyı tanımamak**,

mahlûk olmayı da inkâr etmektir.